

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

URL: <https://periodicals.karazin.ua/psychology/article/view/17460/16074> (дата звернення: 22.04.2022).

7. Karl R. Popper. The logic of scientific discovery basic books, New York, Hutchinson & Co. Ltd, London, 1980. 203 с.

Ключові слова: теорія змов, інформаційно-психологічна війна, пропаганда, політичний дискурс, маніпуляція.

Key words: conspiracy theory, information and psychological warfare, propaganda, political discourse, manipulation.

ЧІГІДІН ВАЛЕРІЙ ВІКТОРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри політичних теорій*

ДЕМОКРАТИЧНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО: СИНЕРГІЯ ІНСТИТУТІВ ТА ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Протягом декількох століть розвиток демократії пов'язувався із її представницької формою. Як зазначає вітчизняна дослідниця Ярина Богів: «...саме представницька демократія залишається найпоширенішою у світі моделлю участі громадян в управлінні державою. Тим більше важливим є дослідження репрезентативного народовладдя в Україні як посттоталітарній державі, яка перебуває наразі у вирі демократичних перетворень» [1].

У демократичних країнах тривалий час відбувався пошук оптимальної моделі виборчої системи, функціонування політичних партій, формування парламенту із єдиною метою – забезпечити повноцінне політичне представництво. Протягом історичного розвитку представницької демократії сформувались інститути політичного представництва. Також було утворено відповідну політичну культуру. Це важливий фактор представницької демократії. Синергія інститутів політичного представництва та демократичної політичної культури забезпечує стабільне та ефективне функціонування представницької форми демократії.

Демократія продемонструвала свою ефективність порівняно із авторитаризмом та тоталітаризмом у процесі створення такої системи управління, яка б враховувала інтереси народу та дозволяла змінювати уряди без революцій, внаслідок проведення чергових та позачергових виборчих кампаній.

Виокремлюють «вузький» та «широкий» підходи до визначення сутності політичного представництва. «Сутність представництва у вузькому розумінні передбачає включення до системи представництва лише окремих державних установ колегіального типу, які формуються шляхом проведення загальних, рівних і прямих виборів при таємному голосуванні. В рамках цього підходу сформувалися дві точки зору, зокрема та, що єдиним органом представництва

є виключно парламент. Інша позиція в рамках вузького підходу полягає в тому, що органами народного представництва є всі, які відповідають принципам виборності та колегіальності. У найширшому значенні представництво народу можуть здійснювати усі державні органи та посадові особи незалежно від способів формування та заміщення» [1].

У XXI столітті одним із головних глобальних викликів для представницької демократії є становлення цифрового суспільства. Адже, завдяки мережі інтернет, з'являється технологічна можливість забезпечити реалізацію народного суверенітету шляхом прямої демократії. Цьому сприяють моделі електронної демократії (включно із електронним голосуванням) та електронного урядування. Натомість, навіть за умов реалізації концепції прямої демократії, інститути представницької демократії будуть продовжувати функціонувати задля здійснення контролю народу над публічною владою. На даний час йдеться про доповнення моделі представницької демократії елементами прямої демократії.

Одним із основних інститутів представницької демократії є парламент. Саме з розвитком парламентаризму пов'язується становлення політичного представництва в Україні. Відзначимо, що на думку Юрія Ганжурова «... формування демократичної системи в Україні почалося у 1991 р. із врахуванням історичного досвіду українського державотворення. Парламент України почав діяти на професійній основі як єдиний законодавчий та вищий представницький орган. Таким чином Верховна Рада України як законодавчий орган у системі розподілу державної влади стала інститутом представницької демократії. Свої конституційні повноваження парламент реалізує через відповідні функції: законодавчу, номінаційну, бюджетну, контрольну [2].

Ефективність парламенту як інституту представницької демократії напряму залежить від виборчої системи. Проведення вільних виборів сприяє підвищенню рівня довіри суспільства до парламенту, забезпечує його легітимність. Модернізація виборчої системи є, безумовно, важливою складовою демократизації. Розбудова партійної системи напряму пов'язується із пропорційною електоральною моделлю. При цьому, необхідно враховувати, що підвищення прохідного бар'єру не сприяє забезпеченню повноцінного демократичного представництва. Адже, інтереси частини громадян тоді не зможуть бути представлені у парламенті. Для сучасної моделі представницької демократії фундаментальною умовою легітимності є ефективна взаємодія у трикутнику «парламент – партії – вибори». Варто погодитись: «Насамперед ми спостерігаємо надзвичайно тісний зв'язок між виборами як формою реалізації прямої демократії та ефективністю представницької. Будь-які зловживання під час виборчого процесу призводять до обрання влади, яка не буде реалізовувати належне врядування в інтересах виборців, а отже, і не буде досягнуто цілей представницької демократії... Для цього потрібно, щоб існували розвинуті політичні партії, які перебувають у взаємозв'язку з їхніми членами та електоратом, зі своєю

ідеологією та спрямовані на реалізацію політичних цілей відповідно до своїх партійних програм» [3]. Сучасні політичні партії, як складова системи демократичного політичного представництва більшою мірою є продуктом медійного конструювання іміджу, аніж носіями відповідних ідеологічних доктрин. Відзначимо: «політичні партії України – це партії універсального типу із розмитими ідеологічними орієнтаціями» [4].

Таким чином, демократичне політичне представництво потребує як розвитку та удосконалення інститутів політичного представництва (парламентаризму, політичних партій та виборчої системи) так і формування демократичної політичної культури.

Список використаних джерел:

1. Богів Я. С. Представницька демократія як форма реалізації народного суверенітету. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2019. Вип. 21. С. 244–253. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2019_21_37
2. Ганжуров Юрій. Представницька демократія чи пряме народовладдя: критерії оцінки. *Політичний менеджмент*. 2011. № 5. С. 13–18.
3. Ковальчук В. Б., Забокрицький І. І. Представницька демократія: поняття, ознаки, критерії. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія : Юридичні науки. 2015. № 824. С. 159–163. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2015_824_26
4. Kroytor A. V., Yakovlev D. V. Post-election situation in Ukraine: changing faces or ideological transformations? *Contemporary issues of the world community and the role of social sciences in ensuring its development : collective monograph* / A. V. Kroytor, D. V. Yakovlev, S. V. Kutsepel, O. M. Yeremenko, etc. Lviv – Toruń : Liha-Pres, 2020. P. 1–29.

Ключові слова: демократія, політичне представництво, політична культура, парламент, політичні партії, вибори.

Key words: democracy, political representation, political culture, parliament, political parties, elections.

ЯСТРЕБОВА ВІРА АНДРІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри політичних теорій*

ПРОЕКТИ «НАРОДНИХ РЕСПУБЛІК» ЯК ПОЛІТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ РФ НА ДЕСТАБІЛІЗАЦІЮ ПОЛІТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ

В 2014 році уряд України втратив контроль над частинами Луганської та Донецької областей, а також над АР Крим. Президент РФ Володимир Путін оголосив про анексію територій АР Крим, а на територіях втраченого контролю Луганської та Донецької областей було проголошено створення «Луганської народної республіки» та «Донецької

Сушко Анатолій Іванович, Прохоренко Аліна Марленівна	
Соціокультурні фактори консолідації суспільства	179
Ворчакова Ірина Євгенівна	
Проблеми реалізації гендерної політики під час війни в Україні	181
Коваль Іван Васильович, Кисляк Леся Несторівна	
Російська окупаційна депортація як злочин геноциду українського народу	184
Бринюк Катерина Валеріївна	
Забезпечення гендерної рівності у країнах Східної Азії як подолання етнополітичних стереотипів	187
Возненко Леонід Валерійович	
Європейські засади місцевого самоврядування: досвід для України	189
Косов Олександр Васильович	
Чинники успішного запровадження розумного уряду в Швейцарії	192
Костенко Віана Олександрівна	
Міграційна політика України в період воєнного стану	194
Лисянський Павло Леонідович	
Зовнішньо-інспірований сепаратизм в Україні	197
Онищенко Олександр Олексійович	
Технології політичної пропаганди в сучасних авторитарних та диктаторських режимах	201
Савон Катерина Володимирівна	
Роль культурних проєктів у світовій політиці	204
Таркін Василь Павлович	
Окремі аспекти конспірологічних теорій	206
Чігидін Валерій Вікторович	
Демократичне представництво: синергія інститутів та політичної культури	209
Ястребова Віра Андріївна	
Проєкти «народних республік» як політичний інструмент впливу рф на дестабілізацію політичної ситуації в Україні	211

СЕКЦІЯ 5

СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Ярова Ліліана Вікторівна, Прохоренко Євгенія Яківна	
Система соціального діалогу як критерій демократії в сучасній державі	215